

Fordítópiaci Együttműködési Megállapodás

2013

Proford–MFTE

SZERZŐK

Balázs Márta – EDIMART Tolmács- és Fordítóiroda Kft.
Bán Miklós – espell fordítás és lokalizáció zrt.
Hajdú Csaba – M-Prospect Oktatási és Szolgáltató Kft.
Hajós Katalin – A Lex Expert Műszaki és Fordító Iroda Kft.
Mendel Vera – InterContact® Budapest Kft.
Riesz Zoltán – Moravia IT Hungary Kft.
Snopek Márta – espell fordítás és lokalizáció zrt.
Urbán Miklós – Consell Translations CEE Kft.
Varga Katalin – Afford Fordító- és Tolmácsiroda Kft.
Varga Zsolt – espell fordítás és lokalizáció zrt.
dr. Wagner Veronika – espell fordítás és lokalizáció zrt.

SZERKESZTŐK

MFTE:

Bugár-Buday Orsolya – MFTE
Horváth Ildikó – MFTE
Pálfi Zsolt – MFTE
Schaffler György – MFTE

Proford:

Bán Miklós – espell fordítás és lokalizáció zrt.
Mendel Vera – InterContact® Budapest Kft.
Varga Katalin – Afford Fordító- és Tolmácsiroda Kft.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Köszönettel tartozunk

- a Finn Fordítóirodák Egyesületének (Suomen käännöstoimistojen liito – SKTOL) és személyesen Erik Miller elnöknek;
- azoknak a kollégáknak az MFTE és a Proford részéről, akik értékes gondolataikkal, észrevételeikkel hozzájárultak a megállapodás megszületéséhez.

PREAMBULUM

A Magyar Fordítók és Tolmácsok Egyesülete (MFTE) és a Professzionális Fordításszolgáltatók Egyesülete (Proford) által közösen kidolgozott dokumentum célja, hogy megfogalmazza a Fordításszolgáltatók és alvállalkozóik (Fordítók és Lektorok) közötti üzleti együttműködésről szóló alapelveket.

Az MFTE és a Proford felismerte az igényt egy olyan, kölcsönös megegyezésen alapuló szakmai és üzleti szabályozás kialakítására, amely elősegíti a Fordításszolgáltató és a fordítói szakma képviselői közötti hatékony, előremutató és professzionális együttműködést, valamint hivatkozási alapot teremt az együttműködés feltételeire, a minőségbeli, technikai és egyéb erőforrásokra, illetve a díjazásra vonatkozó előírások megvalósítására a gyakorlatban.

Hasonlóan átfogó, a piac keresleti és kínálati oldalának értékeit és érdekeit figyelembe vevő, a két oldal megegyezésén alapuló szabályozás Magyarországon korábban soha nem készült. Nem véletlen tehát, hogy a konszenzus hiánya az alapvető szakmai kérdésekben számos esetben okozott feszültséget a szereplők között. A jelen szabályozást a Fordításszolgáltatók és alvállalkozóik (szakképzettséggel, illetve szaktudással rendelkező Fordítók és Lektorok) közösen, egymást egyenrangú szakmai partnernek tekintve, egyetértésben dolgozták ki. Mindkét oldal elfogadja az itt lefektetett alapelveket, amelyek teljesítését a jövőben a felek kölcsönösen elvárhatják egymástól.

A dokumentum előírásait és ajánlásait elsősorban a fordítói szakma képviselőinek és a piac szereplőinek, vagyis a Fordításszolgáltatóknak és a Fordító, Lektor szakembereknek szánjuk, ugyanakkor figyelmébe ajánljuk a fordítást oktató képzőintézményeknek és a keresleti oldalt képviselő végfelhasználóknak is.

A jelen dokumentum csak a fordítási és lektorálási tevékenységet szabályozza. A tolmácsolási tevékenység külön megállapodás tárgyát képezi.

TARTALOMJEGYZÉK

Preambulum	3
1. Fogalommeghatározás	5
1.1. Fordítás	5
1.2. Gépi fordítás	5
1.3. Fordító (szakfordító)	5
1.4. Fordításszolgáltató	5
1.5. Lektorálás	5
1.6. Célnyelvi ellenőrzés	5
1.7. Fordítástámogató eszköz (CAT)	5
1.7.1. Fordítási memória (TM)	5
1.7.2. Terminológiai adatbázis (TB)	5
1.7.3. Szövegpárhuzamosítás (alignment)	6
1.7.4. Ismétlődés	6
1.8. Forrásnyelv	6
1.9. Célnyelv	6
1.10. A fordítás minősége	6
1.10.1. Lektorált fordítás (T+E)	6
1.10.2. Lektorálható fordítás (T-only)	6
1.10.3. Nem megfelelő minőségű fordítás	6
2. Együttműködési feltételek	7
2.1. Keretszerződés és egyedi megrendelések	7
2.2. Személyes teljesítés	7
2.3. Titoktartási és konkurenciatilalmi rendelkezések	7
2.3.1. Titoktartás	7
2.3.2. Konkurenciatilalom	8
2.4. Szakmai tapasztalat igazolása, referenciák	8
3. Minőség	9
3.1. Kölcsönös elvárások a Fordításszolgáltató és a Fordító, Lektor szakember között	9
3.2. A Fordításszolgáltató és a Fordító, Lektor feladatai és felelőssége	9
3.3. A munkakiadás feltételei és részletei	9
3.4. Minőségi elvárások	10
3.5. Reklamációkezelés	10
4. Technikai háttér, erőforrások	12
4.1. CAT-eszközök	12
4.2. Gépi fordítási eszközök (MT) használata	12
4.3. A munka elvégzéséhez szükséges technológiai feltételek	12
4.4. Szerzői jogi kérdések	13
5. Díjazás	14
5.1. Kapacitás, napi vállalási mennyiségek	14
5.2. Elszámolás	14
5.3. Fizetési feltételek	15
6. Közbeszerzések, pályázatok	16

1. Fogalommeghatározás

1.1. Fordítás

Fordításnak minősül minden olyan szolgáltatás, amelynek eredménye az elektronikus vagy papír adathordozón rögzített forrásnyelvi szöveg elektronikus vagy papír adathordozóra készített célnyelvi átültetése.

1.2. Gépi fordítás

A gépi fordítás olyan automatikus fordítási eljárás, amelynek során a forrásnyelvi szöveg fordítása a célnyelvre informatikai eszközökkel, számítógépes program segítségével történik.

1.3. Fordító (szakfordító)

Szakképzettséggel, illetve szaktudással rendelkező, fordítást, lektorálást végző személy.

1.4. Fordításslálgáltató

Fordítási szolgáltatásokat nyújtó szervezet.

1.5. Lektorálás

Lektorálásnak minősül a Fordításslálgáltató megbízásából a Fordító által készített fordítás Lektor általi ellenőrzése az élő nyelv követelményeinek megfelelően. Ez magában foglalja a helyesírás, nyelvtan, nyelvhelyesség, stílus, továbbá a fordításban alkalmazott szakkifejezések ellenőrzését az adott szakma terminológiája alapján. A szöveg típusától és felhasználási céljától, valamint a megbízó igényeitől függően a nyelvi és szakmai lektorálást külön személy is végezheti. Az ellenőrzés a forrás- és a célszöveg teljes körű egybevetésével történik.

1.6. Célnyelvi ellenőrzés

A Lektor a célnyelvi szöveget tanulmányozza, és javítja benne a felmerülő helyesírási, nyelvi, nyelvtani, esetleg stilisztikai hibákat.

1.7. Fordítástámogató eszköz (CAT)

A fordítástámogató eszköz lehetővé teszi, hogy a Fordításslálgáltató megrendelőnként és/vagy témakörönként fordítási memóriát és terminológiai adatbázist hozzon létre, valamint hogy a rendelkezésére bocsátott, referenciaként szolgáló dokumentumokat a fordítás során memóriaként használja. A fordítástámogató eszköz segítségével a Fordításslálgáltató több Fordító munkáját is képes online, valós időben összehangolni, ezáltal a teljes fordítási projektet az on-line felületen koordinálhatja.

1.7.1. Fordítási memória (TM)

A fordítástámogató eszköz segítségével épített fordítási memória szegmenspárokat tartalmaz. A fordítás/lektorálás során a szoftver figyelmezteti a felhasználót, ha a forrásnyelvi szöveg és a használatban lévő fordítási memória bármilyen egyezést mutat, ennek köszönhetően a Fordításslálgáltató biztosítani tudja az ismétlődő szövegrészek következetes fordítását.

1.7.2. Terminológiai adatbázis (TB)

A fordítástámogató eszköz segítségével épített terminológiai adatbázis intelligens szótárként működik. A terminológiai adatbázisban nemcsak szópárokat, hanem az adott kifejezés használatával kapcsolatos információkat – mint pl. definíció, szöveggörnyezettől függő használat, tiltott terminus stb. – is rögzíteni lehet. A fordítástámogató eszköz figyelmezteti a felhasználót

lót, ha a forrásnyelvi szöveg és a használatban lévő terminológiai adatbázis között egyezést észlel.

1.7.3. Szövegpárhuzamosítás (alignment)

Amennyiben a Megrendelő a Fordításszolgáltató rendelkezésére bocsát korábbi fordításokat a megfelelő forrásnyelvi dokumentumokkal együtt, a Fordításszolgáltató ezeket a fordítástámogató eszköz segítségével párhuzamosítani tudja, a későbbiekben pedig fordítási memóriaként tudja használni.

1.7.4. Ismétlődés

Ismétlődés alatt minden esetben mondatok közötti statisztikai egyezést értünk. Nem minősül tehát önmagában ismétlődésnek a szövegen belül többször előforduló szó.

1.8. Forrásnyelv

A fordítás, illetve lektorálás alapjául szolgáló szöveg, illetve beszéd nyelve.

1.9. Célnyelv

Az a nyelv, amelyre a forrásnyelvi szöveget fordítani szükséges.

1.10. A fordítás minősége

1.10.1. Lektorált fordítás (T+E)

A lektorált fordítás mind helyesírási, mind nyelvi, nyelvtani és stilisztikai szempontból helyes, tartalmilag megfelel a forrásnyelvi szövegnek. A lektorált minőségű fordításon is lehet további változtatásokat végezni, azonban ennek célja már nem a hibák javítása, hanem a szöveg egyéni szempontok alapján történő módosítása.

1.10.2. Lektorálható fordítás (T-only)

A fordításban nem lehetnek tartalmi és nyelvi hibák, félreértelmezések, kihagyások. A lektorálható fordításon a Lektornak mondat szintű változtatásokat végeznie nem szükséges, a szöveg kisebb, elsősorban szó szintű módosításokkal tökéletesíthető.

1.10.3. Nem megfelelő minőségű fordítás

Nem megfelelő minőségű a fordítás, ha az csak nyelvi és tartalmi hibák javításával, mondat szintű változtatások révén tehető elfogadhatóvá. Nem megfelelő a fordítás minősége abban az esetben sem, ha a Fordító, Lektor vagy Fordításszolgáltató nem használta helyesen a megrendelő által rendelkezésére bocsátott terminológiát, segédanyagokat, nem tartotta be a fordítási útmutatóban foglaltakat.

2. Együttműködési feltételek

2.1. Keretszerződés és egyedi megrendelések

A Fordításszolgáltató és a Fordító, Lektor szakemberek jogviszonyára vonatkozó általános rendelkezéseket ajánlott a jogviszony kezdetén vállalkozási típusú keretszerződésben rögzíteni. A jogviszony minden tekintetben a kölcsönös együttműködés és a jóhiszemű joggyakorlás általános elveire épül. Ezek a szempontok a Fordításszolgáltató és a Fordító, Lektor szakemberek üzleti érdekeinek összefonódása és az együttműködés jellemzően sokéves időtartama miatt a polgári jogi jogviszonyokban egyébként szokásos mértéknél is nagyobb hangsúlyt kapnak.

A keretszerződés alapján a konkrét megrendelések egyedi feltételeit célszerű már a megrendelőlapon konkretizálni. Az egyedi megrendelés teljesítésének megkezdése előtt minden projektről megrendelőlapot kell küldeni a Fordító, Lektor szakembernek, amely majd a számlázás alapjául szolgál. A számlázás üteme a felek megállapodásától függ (pl. havi összesítés). Ha a Fordító, Lektor visszaigazolta a megbízást és a megrendelőlap átvételét, onnantól kezdve a munka az adott feltételek szerint megrendeltnek tekintendő, és az ismertetett feltételek (pontos határidő, teljesítés formátuma, ütemezése, felhasználandó segédanyagok, kötelező minőség-ellenőrzési lépések, szoftverhasználatból eredő fájlok küldése a megrendelő részére stb.) a továbbiakban nem vitathatók. Ha ezt követően bármely oldalon változás állna be a feltételekben (szállítási határidő, fordítandó mennyiség stb.), az a megállapodás anyagi feltételeire is hatással lehet, és – adott esetben – új megrendelőlapot kell kiállítani. Ha a Fordító, Lektor oldalán beálló változás (pl. szállítási késedelem) miatt a Fordításszolgáltató oldalán érdekmúlás következik be, a Fordításszolgáltató jogosult az adott megrendeléstől elállni.

2.2. Személyes teljesítés

A szerződés ellenkező megállapodás hiányában a Fordító, Lektor személyes teljesítésére vonatkozik. Az elvállalt munka továbbadása a Fordításszolgáltató tudta és beleegyezése nélkül az eredmény minőségétől függetlenül szerződészegésnek minősül.

2.3. Titoktartási és konkurenciatilalmi rendelkezések

Az írásbeli keretszerződés jellemzően tartalmaz rendelkezéseket a Fordító, Lektor titoktartási kötelezettségére és a konkurenciatilalomra vonatkozóan.

2.3.1. Titoktartás

A titoktartás elvárható szintjének meghatározásakor figyelembe kell venni, hogy közvetített szolgáltatóként a Fordító, Lektor szakember korlátozott információkkal rendelkezik a Fordításszolgáltatónak és a Fordításszolgáltató ügyfeleinek üzleti érdekeiről, kockázatáról. Ezért a Fordítónak, Lektornak ezen a téren is az adott helyzetben általában elvárható gondosságot kell tanúsítania a szerződés teljesítése során, annak tudatában, hogy a fordítói tevékenység titokvédelmi szempontból többszörös kockázatot hordoz (a Fordításszolgáltató ügyfelének a fordítandó dokumentumokból kiderülő bizalmas információi, a Fordításszolgáltató és az ügyfele közötti üzleti kapcsolat ténye, a Fordításszolgáltató munkafolyamatai, erőforrásai stb.). A titoktartás körében a fordítási szolgáltatásokat megrendelő ügyfelek általános követelményei alapján indokolt elvárás lehet, hogy a Fordító, Lektor a teljesítést követően minden, a megbízáshoz kapcsolódó anyagot töröljön a számítógépéről. Ezenkívül indokolt lehet a fordítandó tartalmak online gépi fordítóeszközbe való teljes vagy részleges bemásolásának tilalma is, tekintettel arra, hogy az online gépi fordítóeszköz üzemeltetője – adott esetben – az ilyen tartalmak felett tulajdonjogot szerezhet. A Fordító, Lektor magánjellegű, illetve online médiában közzétett megnyilvánulásai során is köteles ügyelni arra, hogy ne adjon ki bizalmas információt a munkájáról.

2.3.2. **Konkurenciatilalom**

A konkurenciatilalom körében a Fordításszolgáltató azon ügyfelekkel fennálló üzleti kapcsolatait illeti meg a védelem, amelyekkel a Fordító, Lektor korábban nem állt közvetlen fordítói, lektori munkakapcsolatban. A védelem érvényesíthetőségéhez szükséges, hogy a Fordító, Lektor számára ismert legyen a Fordításszolgáltató ügyfelének a kiléte. Minimális elvárásként előírható, hogy a Fordító, Lektor a Fordításszolgáltató tudta és beleegyezése nélkül ne vállaljon közvetlen megbízást ilyen ügyféltől, illetve hogy semmilyen körülmények között ne keresse meg az adott ügyfelet azonos tevékenységre vonatkozó üzleti ajánlással. A Fordító, Lektor konkrét megbízás kapcsán is csak a Fordításszolgáltató tudtával és beleegyezésével kereshet közvetlen kapcsolatot a fordítás megrendelőjével.

2.4. **Szakmai tapasztalat igazolása, referenciák**

A Fordításszolgáltató jogosult minden olyan adatigénylésre a Fordító, Lektor szakmai tapasztalatra és projekt történetére vonatkozóan, amelyet szükségesnek tart az illető Fordító, Lektor kompetenciájának, tapasztalatának, szolgáltatási színvonalának felmérése és ellenőrzése céljából. A kért adatokat (képesítést igazoló okirat, önéletrajz, referencialista stb.) kizárólag erre a célra használhatja fel, és nem használhatja olyan megbízások megszerzésére, amelyeknek teljesítésébe később a Fordítót, Lektort nem kívánja bevonni, illetve amelyekről a Fordítónak, Lektornak nincsen tudomása. Amennyiben ügyfele részére kíván ilyen dokumentumot elküldeni, ehhez minden esetben külön engedélyt kell kérnie a Fordítótól, Lektortól, a várható üzleti lehetőség ismertetésével. A Fordításszolgáltató előzetes írásbeli engedélye nélkül a referencialistáján a Fordító, Lektor nem tüntetheti fel a Fordításszolgáltató számára végzett munkát úgy, hogy abból nyilvánvalóvá válik az adott Fordításszolgáltató és az ügyfele közötti üzleti kapcsolat. Emellett a Fordításszolgáltatónak végzett munka referencialista formájában való feltüntetéséhez is engedélyt kell kérni a Fordításszolgáltatótól. Az engedély megadása csak alapos indokkal tagadható meg. Ha a Fordításszolgáltató referenciát ad, ehhez – szükség esetén – olyan személy elérhetőségét is megadja, akinél további információ kérhető az adott Fordító munkájáról. A Fordításszolgáltatók törekednek arra, hogy a referencialista készítése és -adás kultúrája a magyar piacon is bevett gyakorlattá váljon, és a tényszerű, konkrét információk átadásával ilyen módon is támogassák a minőségi munkát szolgáltató Fordító, Lektor szakembereket.

3. Minőség

3.1. Kölcsönös elvárások a Fordításszolgáltató és a Fordító, Lektor szakember között

A Fordításszolgáltató és a Fordító, Lektor közös érdeke az olyan minőségi munka előállítása, amely mind az általános nyelvi és fordítástechnikai szempontoknak, mind a végfelhasználó (ügyfél) előre egyeztetett egyedi elvárásainak megfelel.

3.2. A Fordításszolgáltató és a Fordító, Lektor feladatai és felelőssége

A 3.1. pontban meghatározott cél elérése érdekében a Fordításszolgáltató a munkakiadással egyidejűleg minden olyan rendelkezésre álló információt (a fordítás célja, célközönség, egyedi szóhasználat, stilisztikai útmutatók, ügyfélspecifikus terminológia, helyi konvenciók, formázási elvárások, referenciák, előzmények stb.) eljuttat a Fordítóhoz, Lektorhoz, amely a munka elvégzéséhez szükséges lehet. Emellett lehetőségei szerint megad minden olyan segítséget, konzultációs lehetőséget, technikai háttértámogatást, amely a Fordítót, Lektort a megbízás lehető legmagasabb színvonalú elvégzésében segíti.

A Fordító, Lektor feladata a munka fentiekben felsorolt elvárásoknak megfelelő elkészítése. A Fordítóval, Lektorral szemben támasztott követelmények bővebb ismertetése a 3.4. pontban (Minőségi elvárások) található.

Abban az esetben, ha a Fordításszolgáltató fordítástámogató eszközzel kéri a fordítás elkészítését, és előfordított szöveget, valamint TM-eket és TB-ket adott át a Fordítónak, a Fordító nem felelős azokért a hibákért, amelyek az átadott TM-ek és TB-k hibás voltára vezethetők vissza. Köteles azonban jelezni a Fordításszolgáltatónak, ha úgy látja, hogy az átadott fordítási memóriák és terminológiai adatbázisok hibásak.

3.3. A munkakiadás feltételei és részletei

A Fordításszolgáltató a megbízást is tartalmazó megrendelő e-mailben (purchase order, PO) küldi el a Fordító részére a fordítandó, lektorálandó munkát. A megrendelő e-mail tartalmi elemei a következők:

- a megrendelés dátuma,
- a leadási határidő,
- a feladat ismertetése (nyelvirány, feladattípus, téma stb.),
- a díjazás (elszámolás alapegysége, súlyozás, ár),
- a leadás módja (formátum, fájl típus, fájl név),
- formai és technikai instrukciók és ügyfélspecifikus nyelvi elvárások,
- a fordítandó, lektorálandó fájl(ok) csatoltan vagy hiperhivatkozás útján elérhető formában,
- a segédanyagok, TM, TB csatoltan vagy hiperhivatkozás útján elérhető formában.

A Fordító, Lektor a megbízás kézhezvételét követően az abban foglaltak megismerését és elfogadását írásban visszaigazolja. Ezt követően a megrendelés minden eleme elfogadottnak minősül.

Ha bármely felsorolt elvárás teljesítése akadályba ütközik, vagy ellentmond a szakma általános szabályainak (pl. helyesírási megfontolások), a Fordító, Lektor felelőssége, hogy erre még a megbízás visszaigazolása előtt írásban felhívja a Fordításszolgáltató figyelmét. Amennyiben a Fordításszolgáltató – akár a végfelhasználó (ügyfél) kérésére, akár saját döntése alapján – ragaszkodik a Fordító, Lektor által írásban megkérdőjelezett elvárás betartásához, az abból fakadó minőségi kifogásokért a Fordítót, Lektort semmilyen felelősség nem terheli. A Fordító, Lektor dönthet úgy, hogy a megkérdőjelezett elvárás miatt nem vállalja el a munkát – ezt szintén írásban kell jeleznie a Fordításszolgáltató felé. A munka elvállalása és a megbízás visz-

szaigazolása esetén azonban a munkát a visszaigazolt megrendelésben megfogalmazott elvárásoknak megfelelően, a megadott határidőre el kell végeznie.

A munka megkezdése után az ügyfél által támasztott specifikus elvárások teljesítéséről a Fordításszolgáltató és a Fordító, Lektor egyeztet, figyelembe véve a kiindulási elvárások szerint készülő munka terjedelmét és a még rendelkezésre álló időt.

3.4. Minőségi elvárások

– Fordítás:

A Fordítónak törekednie kell arra, hogy a forrásnyelvi szöveget oly módon ültesse át a célnyelvre, hogy a fordítás megfeleljen a célnyelv szabályainak és a projektmegbízás során kapott utasításoknak. A fordítás során a Fordítónak ügyelnie kell a szakterület, illetve az ügyfél terminológiájának betartására és következetes alkalmazására; továbbá a helyes nyelvtan alkalmazására, a helyesírásra, a központosításra és a tipográfiai szabályokra, a szóhasználat egységességére, a címek és számok pontos átültetésére, a stiláris helyességre, a helyi sajátosságokra, a formázásra, a célcsoportra, valamint a fordítás céljára. A fordítást követően a Fordítónak a fent megadott szempontok alapján ellenőriznie kell saját munkáját.

– Lektorálás:

A lektorálást a Fordítótól eltérő személynek kell végeznie. A lektorálás a forrás- és célnyelvi szöveg összehasonlítását jelenti, figyelembe véve az előírt terminológia használatát, a terminológiai egységességet, a teljességet, a helyesírást és a nyelvi stílust, valamint azt, hogy a fordítás alkalmas-e az előírt célra való felhasználásra.

– Célnyelvi ellenőrzés:

A célnyelvi Lektor feladata annak megállapítása, hogy a fordítás alkalmas-e az előírt célok betöltésére, valamint hogy a fordítás szakmai, stiláris, nyelvtani és terminológiai szempontból megfelel-e a követelményeknek. Ebben a lektorálási formában a Lektor nem felelős az esetleges kihagyásokért.

A minőségi követelmények meghatározásánál az MSZ EN 15038 szabvány az irányadó.

3.5. Reklamációkezelés

A végfelhasználótól (ügyféltől) érkező minőségi kifogást minden esetben először a Fordításszolgáltatónak kell megvizsgálnia. E vizsgálatnak ki kell terjednie a következők megállapítására:

- a kifogásolt hiba típusa (nyelvtani, stiláris, tartalmi, formázási, az ügyfélspecifikus elvárások nem megfelelő teljesítése),
- a kifogásolt hiba súlyossága (preferenciális, közepes, súlyos),
- a tényleges hibák száma,
- a Fordító – Lektorral megosztott – felelőssége,
- az utolsó ellenőrzést végző személy feladatköre és felelőssége.

A Fordításszolgáltató a belső minőségbiztosítási szakemberei által nem ismert nyelvek esetén a fentiek vizsgálatába bevonhatja a Fordítót vagy egy független nyelvi szakértőt is.

Az első vizsgálat során kiértékelt minőségi kifogás részletezését a Fordításszolgáltató eljuttatja a Fordítóhoz, visszajelzést, véleményt kérve a jelzett kifogásokkal kapcsolatban. A Fordító szakmailag megalapozott véleményt formál a minőségi kifogásról, és ezt írásban eljuttatja a Fordításszolgáltatóhoz. A Fordításszolgáltató ennek alapján dönt a további lépésekről (szakmai indoklás küldése a megrendelőnek, javítás, érkezővelemény stb.).

A bizonyított hibák javítását a Fordító, Lektor köteles térítésmentesen elvégezni abban az esetben, ha azok egyértelműen az ő hibájából fakadtak.

Amennyiben a közepes vagy súlyos minőségi kifogás bizonyíthatóan a Fordító, Lektor hibájából eredeztethető, és emiatt a Fordításszolgáltatót anyagi kár éri, annak egy részét vagy az egészet továbbháríthatja a Fordító, Lektor felé. Mivel az ügyfél felé a teljes szakmai felelősséget a Fordításszolgáltató viseli, az esetleges presztízsveszteséget nem tudja a Fordítóra áthárítani, de súlyos esetben szükséges levonni a konzekvenciákat, és az adott Fordítóval megszakítani az együttműködést.

4. Technikai háttér, erőforrások

A Fordításszolgáltatónak jogában áll megválasztani azt a formátumot, amelyben a Fordítónak átadja a szöveget, valamint azt a formátumot, amelyben a Fordítótól, Lektortól visszavárja a szöveget. A Fordítónak, Lektornak kell mérlegelnie, hogy a Fordításszolgáltató által meghatározott formátummal tud-e dolgozni, és hogy a lefordított szöveget tudja-e biztosítani a kért formátumban. Bármilyen, formátummal kapcsolatos probléma esetén a Fordítónak, Lektornak értesítenie kell a Fordításszolgáltatót, hogy közös megoldást találjanak.

4.1. CAT-eszközök

A Fordításszolgáltató előírhatja:

- CAT-eszköz használatát a fordítás elkészítéséhez,
- a fordítás adott CAT-eszköznek megfelelő formátumban történő leadását,
- a CAT-eszközbe integrált fordítási memória/memóriák, terminológia és egyéb információ- és erőforrások használatát,
- minőségbiztosítási eszközök használatát.

A Fordítónak, Lektornak értesítenie kell a Fordításszolgáltatót, ha ezen követelmények valamelyikének nem tud eleget tenni.

A Fordítónak, Lektornak biztosítania kell a visszaküldendő anyag formátumának megfelelőségét, a fordítási memóriával és a terminológiával való konzisztenciáját, valamint az egyéb információ- és erőforrásoknak való megfelelést.

Amennyiben a Fordításszolgáltató és a Fordító, Lektor közötti megállapodás súlyozott szószám/karakter alapú elszámolást ír elő, akkor az elszámolás a Fordításszolgáltató által használt eszköz mérte adatokon alapul.

Ha a Fordító, Lektor a fordítás során technikai problémát észlel (pl. hibás szegmentálás, hibás karakterek, hiányos szöveg stb.), akkor erről értesíti a Fordításszolgáltatót a teendők egyeztetése céljából.

4.2. Gépi fordítási eszközök (MT) használata

A publikus gépi fordítási eszközöket (pl. Google Translate) a Fordító, Lektor a Fordításszolgáltató kifejezett előzetes írásbeli engedélye nélkül nem használhatja, mert a forrásnyelvi szöveg a Fordításszolgáltató és az ügyfél tulajdonát képezi.

Amennyiben a Fordításszolgáltató speciális, gépi fordítási eszközzel előfordított anyagot ad át „utószerkesztésre”, a munka megkezdése előtt javasolt a pontos minőségi elvárások tisztázása a Fordító, Lektor és a Fordításszolgáltató között.

4.3. A munka elvégzéséhez szükséges technológiai feltételek

A Fordításszolgáltató és a Fordító, Lektor közötti megállapodás lehetőleg térjen ki a fordítás elvégzéséhez szükséges számítógépes környezet biztosítására.

Amennyiben a Fordítónak, Lektornak nem áll rendelkezésére az elvárt vagy megfelelő CAT-eszköz, akkor azt vagy az ahhoz való hozzáférést a Fordításszolgáltató biztosíthatja.

Amennyiben a Fordítónak, Lektornak nem állnak rendelkezésére a megfelelő eszközök, úgy arról a Fordításszolgáltatót haladéktalanul tájékoztatja.

Amennyiben a Fordításszolgáltató a Fordító, Lektor számára ismeretlen eszköz használatát várja el, a Fordításszolgáltató biztosíthat megfelelő tréninganyagot, vagy szervezhet oktatást az adott eszköz használatának megismertetése céljából.

A Fordító, Lektor gondoskodik arról, hogy a fordításról megfelelő módon és legalább napi rendszerességgel biztonsági mentés készüljön, és az szükség esetén felhasználható legyen az elveszett munka pótlására.

A fordított anyagokat rendszerint titoktartási kötelezettség védi, amelyre a Fordításszolgáltató és a Fordító, Lektor közötti megállapodás általában kitér. A Fordítónak, Lektornak megfelelő védelmi eszközök és szoftverek alkalmazásával biztosítani kell a saját számítógépén tárolt bizalmas adatok védelmét.

A Fordítónak, Lektornak biztosítani kell, hogy a számítógépe és kommunikációs eszközei elérhető szinten védve legyenek a számítógépes vírusokkal és egyéb károkozókkal szemben.

Amennyiben a Fordító, Lektor a munkája során hibát észlel a használt eszközök működésében vagy elérésében, erről haladéktalanul tájékoztatja a Fordításszolgáltatót. A Fordításszolgáltató ilyen esetben haladéktalanul elhárítja a felmerült problémát, ennek megtörténtéről – a munka folyamatosságának, folytathatóságának érdekében – a Fordítót, Lektort haladéktalanul értesíti. Az ebből fakadó kérés nem róható fel a Fordítónak.

4.4. Szerzői jogi kérdések

A Fordító, Lektor munkája során egyedi megállapodás hiányában szerzői jog nem keletkezik.

5. Díjazás

5.1. Kapacitás, napi vállalási mennyiségek

Szakmai tapasztalatok alapján egy 8 órás munkanapra vetítve a Fordítóktól 2000–3000, a Lektoroktól 4000–6000 súlyozott forrásnyelvi szó mennyiségű munka elvégzése várható el, az adott nyelvi szakember szakterületéhez tartozó, átlagos nehézségű szöveg esetén. Természetesen vannak egyéni különbségek, de ezek figyelembevételével mellett is a fenti mennyiségekből kiindulva határozható meg a munka elvégzéséhez általánosságban szükséges idő.

Szakmai alapelvárás, hogy a Fordító, Lektor igyekezzen minél pontosabb tájékoztatást adni arról, hogy általánosságban, illetve egy konkrét munka esetén milyen mennyiségű fordítási vagy lektorálási munkát tud felelősségteljesen elvállalni.

A Fordításszolgáltató nem követelhet a Fordítótól olyan volumenű teljesítést, amely a megbízás valamennyi körülményét tekintve irreális, és természetesen a Fordító, Lektor sem vállalhat el teljesíthetetlen mennyiségű munkát.

5.2. Elszámolás

A Fordító, Lektor és a Fordításszolgáltató az elszámolás alapját (forrásnyelv vagy célnyelv alapján, szó/súlyozott szó/leütés/karakter/óra stb.) még a munka elvállalása előtt egyértelműen egyezteteti. Mivel a Fordításszolgáltató az ügyféllel való egyeztetés során rögzített költségvetés alapján kalkulál, indokolt, hogy a Fordító, Lektor felé is ennek megfelelően határozza meg az elszámolási egységet.

A Fordítók, Lektorok csak külön megállapodás alapján számolhatnak fel minimumdíjat, a Fordításszolgáltatónak erre vonatkozó általános kötelezettsége nincs.

Fordítástámogató eszköz alkalmazása esetén a Fordításszolgáltató jogosult az ügyfélszámlában érvényesített ún. súlyozott kedvezményeket a Fordítónál, Lektornál is alkalmazni. Ez minden esetben az ármegállapodás része, és a Fordításszolgáltató a megbízásban köteles részletesen ismertetni az alkalmazott súlyozást. A fordítási memóriában található előzményekből vagy segédanyagokból rendelkezésre álló 100 vagy 101%-osan egyező találatok után akkor nem jár ellenszolgáltatás, ha a Fordító, Lektor az anyagot megfelelően előkészítve kapja meg, azaz az ellenőrzést/módosítást nem igénylő részek egyértelműen jelölve vannak (például CAT-eszközzel nem szerkeszthető szegmensek formájában). Ilyen esetben is megkövetelhető azonban a Fordítótól, Lektortól a memóriából származó részek referenciaként történő alkalmazása, és a már kialakított terminológia követése. Ha a memóriából származó 100 vagy 101%-os találatok ellenőrzése is a feladat része, az ilyen részek súlyozása az adott munka jellegzetességei szerint, az igényelt beavatkozás arányában határozandó meg (a nemzetközi piacon ezt a kategóriát általában 5–20% között súlyozzák). A részleges találatok súlyozásánál is a nemzetközi piacon kialakult kereteket és – indokolt esetben – az adott feladat jellegzetességeit, szakmai nehézségi fokát kell figyelembe venni.

A kiszámíthatóság érdekében ajánlott, hogy a Fordításszolgáltató és a Fordító, Lektor állapodjon meg egy előre rögzített normál/általános árban nyelvirányonként, valamint rögzítsék az ettől való eltérés eseteit is (pl. sürgősség, speciális szakszöveg felára stb.).

Az elmúlt években végzett piackutatások és a hazai fordítói piac ismerete alapján a felek minimális normál határidős fordítási díjat ajánlanak, amely 8,00 Ft + áfa/forrásnyelvi szó, minimális lektori díjként 3,00 Ft + áfa/forrásnyelvi szó, az írásbeli nyelvi szolgáltatás minimális óradíjaként pedig 1800 Ft + áfa árban egyeznek meg. (A lektorálás ebben az esetben a szöveg kétnyelvű ellenőrzését jelenti, a nyelvi szolgáltatás óradíja pedig szakfordítói szintű nyelvismeretet igénylő feladatokra vonatkozik.) A felek vállalják, hogy a szakma presztízsének fenntartása érdekében a fent megjelölt minimális egységárak alá semmilyen nyelvpárban nem

mennek, kivéve azokat az egyedi eseteket, amikor az alábbiakban ismertetett, árkedvezményt lehetővé tevő körülmények valamelyike alapján erre vonatkozó külön megállapodás születik.

A normál árat eseti megállapodás keretében lehet felfelé módosítani, például sürgősség (a fent ismertetett napi vállalási mennyiségek alapján) vagy kiemelten nehéz szakszöveg esetén, illetve hétvégi, éjszakai munkavégzés miatt. Lefelé történő ármódosítást (árkedvezményt) indokolhat (a projekt teljes volumene alapján meghatározott) mennyiségi kedvezmény vagy az ún. „tanulóár” alkalmazása. A tanulóárként nevesített alacsonyabb díjazás célja a pályakezdő Fordítók szakmai gyakorlathoz jutásának megkönnyítése, de alkalmazható új Fordító bevonásakor a tesztidőszak során. Tanulóár alkalmazása esetén a Fordításszolgáltató az árkedvezményért cserébe köteles néhány ellenszolgáltatást (pl. lektori/szuperlektori visszajelzés, tréning stb.) nyújtani az érintett Fordító részére.

5.3. Fizetési feltételek

A Fordításszolgáltató a megbízás keretében elküldi a Fordítónak, Lektornak a projektért járó díjazást tartalmazó megrendelőlapot/megbízást (PO). A projektért járó díjazást érdemes a forrásnyelv szószáma alapján meghatározni, mivel így a teljes fordítói/lektori díj a munka megkezdése előtt megismerhető és rögzíthető. Amennyiben forrásnyelvi elszámolás nem lehetséges, a megrendelőben akkor is meg kell határozni az elszámolás mértékegységét (célnyelvi szó, leütés, karakter, óra stb.) és annak egységárát. A megrendelőlap elküldésétől csak abban az esetben lehet eltekinteni, ha a Fordításszolgáltató és a Fordító, Lektor együttműködésének előzményei miatt a díj összege ennek hiányában is egyértelmű.

A fordítói díj kifizetése minden esetben a megrendelőlapok alapján kiállított számla ellenében történik. A Fordító, Lektor felel azért, hogy számláit jogszerűen kiállítsa és a Fordításszolgáltató által kért határidőig beküldje, cégét vagy egyéni vállalkozását pedig természetesen köteles a könyvelési és adójogszabályoknak megfelelően működtetni.

A Fordításszolgáltató az általa kezelt számlák nagy mennyisége miatt szabályozhatja a számlázás gyakoriságát és a számlák ellenőrzésének módját. A fizetési határidő a felek közötti szerződés lényeges eleme, ezért erről is előzetesen tájékoztatni kell a Fordítót, Lektort. A felek a jogszabályok által megengedett keretek között bármilyen fizetési határidőben megállapodhatnak, de a Fordításszolgáltató köteles a megállapodás szerinti határidőt pontosan betartani.

A megbízásban rögzített teljes munkadíj a határidőre leszállított, a Fordításszolgáltató által elvárt minőségű munkákra fizethető ki. Késedelmes szállítás és/vagy bizonyított minőségi probléma esetén a Fordításszolgáltató jogosult a fordítói díj arányos csökkentésére. Késedelmes szállítás esetén a csökkentés mértékének meghatározásakor figyelembe kell venni a késésre vonatkozó előzetes értesítést vagy annak hiányát, az esetleges korábbi késedelmes leadásokat, illetve az okozott kár mértékét (belső átszervezési igény, fenntartott kapacitások kiesése, rövidebb lektorálási időszak, súlyosabb esetben határidő-módosítás kérése az ügyfél-től és ennek esetleges anyagi, erkölcsi és presztízsbeli következményei). Minőségi probléma miatti díjcsökkentés esetén pontosan, példákkal alátámasztva kell indokolni a szakmai kifogásokat, lehetőséget adva a Fordító számára a válaszára és az általa alkalmazott megoldások megvédésére. A díjcsökkentésről való döntésnél az ügyfél esetleges (a minőségre vagy a határidőre vonatkozó) kifogásait és az adott projekten túlmutató (pl. az adott ügyféllel kötött szerződést veszélyeztető) következményeket is mérlegelni kell, azonban azt is figyelembe kell venni, hogy a Fordító csak az egyik tagja a fordításon dolgozó szakembergárdának, ezért felelőssége – az eset összes körülményeit figyelembe véve – esetenként különböző mértékű lehet.

6. Közbeszerzések, pályázatok

A Fordításszolgáltató és a Fordító, Lektor kölcsönösen megállapodik abban, hogy a tisztességes piaci magatartás elvét követve indulnak a közbeszerzési eljárásokon. A Fordításszolgáltató és a Fordító, Lektor továbbá a következők betartásáról állapodik meg.

A Fordításszolgáltató részéről:

A Fordításszolgáltató vállalja, hogy a Fordító, Lektor önéletrajzát, diplomáját, képesítését, valamint az egyéb megkövetelt okiratokat csak a Fordító, Lektor eseti jóváhagyásával adja be az adott pályázatra. A Fordításszolgáltató vállalja, hogy a pályázatokra valós referenciát ad be. A Fordításszolgáltató a kiíró felé jelzi, ha a kiírás ellentmondást tartalmaz, vagy többféleképpen is érthető, illetve ha szakmailag teljesíthetetlen követelményeket ír elő. Ez utóbbi alátámasztására szakmai szervezet (MFTE, Proford) ajánlását is kérheti. A Fordításszolgáltató vállalja, hogy a pályázatában szerepeltetett Fordítót, Lektort külön kérés nélkül 2 héten belül tájékoztatja az eljárás eredményéről. Kirívóan alacsony áron elnyert közbeszerzés esetén a Fordításszolgáltató betekintést kér a pályázatok nyilvános részeibe, feltárja és nyilvánosságra hozza a kirívóan alacsony ár körülményeit. A Fordításszolgáltató a szakma védelmében rendszeresen szakmai javaslattétellel él a kiírók felé, segíti őket a pályázati kiírás elkészítésében.

A Fordító, Lektor részéről:

A Fordító, Lektor valós információkat tartalmazó önéletrajzot, diplomát, képesítést, egyéb megkövetelt okiratokat és képesítésekről szóló igazolást ad át az ajánlattevő Fordításszolgáltatónak. A Fordító, Lektor vállalja, hogy a pályázat elnyerése esetén a nyertes ajánlattevő Fordításszolgáltató rendelkezésére áll a pályázáskor megállapodott díjazás szerint. A Fordító, Lektor az okmányai beadásakor tisztázza a Fordításszolgáltatóval az adott pályázat elnyerése esetén alkalmazott díjazást.

Az ajánlattevő Fordításszolgáltató a Fordítótól, Lektortól kizárólagosságot kérhet, egyúttal vállalja, hogy a pályázat elnyerése esetén a pályázatban részt vevő Fordító, Lektor elsőbbséget élvez.

.....
Bán Miklós
Professzionális Fordításszolgáltatók
Egyesülete

.....
Schaffler György
Magyar Fordítók és Tolmácsok
Egyesülete

Budapest, 2013. szeptember 20.